

5. *Aizopsis* GRULICH — tlusták, rozchodník

Aizopsis GRULICH Preslia 56: 35, 1984. — Syn.: *Sedum* L. Sp. Pl. 430, 1753 p. p. — *Sedum* L. sect. *Aizoon* KOCH Syn. Fl. Germ. 259, 1835. — *Sedum* L. subg. *Aizoon* (KOCH) OHBA J. Fac. Sci. Univ. Tokyo, sect. 3, 12: 179, 1978.

Vytrvalé, dužnaté, lysé byliny nebo nízké polokeře. Oddenek dřevnatý a lodyhy přímé nebo vystoupavé, dužnaté, každoročně se obnovující nebo stonky plazivé, na bázi dřevnatějící a vytrvávající. Listy lupenité, střídavé, úzce kopinaté až obvejčité, zubaté nebo vroubkované, na bázi klínovité. Květenství husté, složené z vidličnatě větvených vijanů, s listeny zpravidla zvětšenými. Květy oboupohlavné, 5četné, přisedlé; korunní lístky sytě žluté; tyčinky ve 2 kruzích; plodolisty zploštělé, klínovité, na bázi srostlé, s podélnou rýhou, oddělující pachlopně; čnělka krátká. Plody hvězdovitě rozestálé, dřevnaté. — Asi 7 druhů, rozšířených od v. Asie až na Ural. — Entomogam.

1a Rostliny 10–20 cm vys.; lodyhy plazivé, dřevnaté, bohatě větvené, kořenující, s nadzemními pupeny, z nichž vyrůstají přezimující olistěné větve. 1. *A. hybrida*

b Rostliny 25–60 cm vys.; lodyhy přímé, nevětvené, nekořenující, každoročně odumírající; pupeny na vrcholu silného dřevnatého oddenku 2. *A. aizoon*

1. *Aizopsis hybrida* (L.) GRULICH — tlusták zvrhlý, rozchodník zvrhlý

Aizopsis hybrida (LINNAEUS) GRULICH Preslia 56: 37, 1984. — Syn.: *Sedum hybridum* L. Sp. Pl. 431, 1753.

Vytrvalé vždyzelené lysé byliny až nízké polokeře. Oddenek ± chybí. Lodyhy 10–20 (–30) cm vys., plazivé, bohatě větvené, kořenující, dřevnaté, nesoucí krátké, hustě olistěné, přezimující prýty. Pupeny nadzemní, rašící v létě. Listy lupenité, obkopinaté až kopistovité, v hor. polovině zubaté, 1,5–3,5 cm dl. a 0,8–1,8 cm šir. Květenství husté, dol. listeny podobné listům. Květy ve vidličnatě větvených vijanech, přisedlé; kališní lístky dužnaté, nestejně, krátce srostlé, zelené, cípy úzce trojúhelníkovité; korunní lístky hvězdovitě rozestálé, kopinaté, 5,5–6,5 mm dl., 2× delší než kalich, žluté. Měchýřky 7–8 mm dl., hvězdovitě rozestálé, dřevnaté, tmavohnědé, pachlopně shora silně zploštělé. (VI–)VII–IX. Chf.

$2n = 64$ (extra fines)

Dosti často pěstován na zahrádkách jako ozdobná trvalka. Původní areál sahá od středního a jižního Uralu (odkud je popsán) a Ťanšanu přes západní Sibiř, pohoří Altaj, Tuvinskou oblast a severní Mongolsko a v rozsáhlých územích od okolí jezera Bajkal po východní Sibiř.

6. *Sedum* L. — rozchodník

Sedum LINNAEUS Sp. Pl. 430, 1753.

Lit.: DOMIN K. (1929): *Sedum* krajiniae Dom. n. sp. a jeho příbuzenské vztahy. Rozpr. Čes. Akad. Věd. Um., cl. 2, 39/19: 1–21. — SMEJKAL M. (1966): Neue oder wenig bekannte Pflanzen der tschechoslowakischen Flora II. Preslia 38: 249–262. — THART H. (1978): Biosystematic studies in the Acre-group and the series Rupestris Berger of the genus *Sedum* L. Utrecht. — BERTOVA L., HUDECOVA A. et LACOK P. (1982): Príspevok k taxonomii *Sedum acre* L. Acta Bot. Slov., ser. A, 6: 86–112.

Vytrvalé, vz. jednoleté, drobné, lysé, výjimečně žláznaté byliny. Kořeny nitkovité. Lodyhy zpravidla tenké, plazivé, kořenující, tvořící husté a k podkladu ± přitisklé trsy krátkých, hustě olistěných výhonků, vz. přímé nebo šlahounovité. Listy drobné, nanejvýš 5 mm šir., dužnaté, střídavé, výjimečně v přeslenech, válcovité, zploštělé vejcovité nebo mírně oboustranně zploštělé, na stranách oblé,

2. *Aizopsis aizoon* (L.) GRULICH — tlusták vždyživý, rozchodník vždyživý

Aizopsis aizoon (LINNAEUS) GRULICH Preslia 56: 37, 1984. — Syn.: *Sedum aizoon* L. Sp. Pl. 430, 1753.

Trsnaté lysé byliny. Oddenek podzemní, dřevnatý, na vrcholu s přezimujícími pupeny. Lodyhy 25–60 cm vys., přímé, nevětvené. Listy lupenité, podlouhlé až obkopinaté, ostře nepravidelně zubaté, 5–10 cm dl. a 2–4 cm šir. Květenství husté, podepřené zvětšenými listeny; květy přisedlé, 5četné; kališní lístky na bázi srostlé, zelené; korunní lístky hvězdovitě rozestálé, kopinaté, 6–10 mm dl., 2× delší než kalich, sytě žluté. Měchýřky 6–7 mm dl., hvězdovitě rozestálé, dřevnaté, hnědé, pachlopně ploše rozevřené. VI–VII. Hkf.

$2n = 128$ (extra fines)

Zřídka pěstován pro ozdobu na zahrádkách a vz. zplaňuje, např. na odvalech nebo na rumišťích (Římov u Velešína; Olomouc-Hodolany; Střelná u Města Libavé). Pochází z v. Asie, kde je rozšířen od Japonska po z. Sibiř.

Poznámka: Vzácně se pěstuje také *Aizopsis kamtschatica* (FISCHER) GRULICH (Syn.: *Sedum kamtschaticum* FISCHER) — tlusták kamčatský, který se vyznačuje dřevnatým oddenkem a každoročně odumírajícími, 30–40 cm vys. vystoupavými lodyhami. Pochází z v. Asie.